

A przeworski vasúti hídtól a trianoni palotáig, Trianontól Veszprémig:

dr. vitéz szilvágyi Benárd Ágost és veszprémi kapcsolatai

BENÁRD ÁGOST ÉLETÚTJA¹

A trianoni békeokmány egyik magyar aláírója, Benárd Ágost Budapesten született 1880. január 3-án. Édesapja, Benárd Lajos miniszteri tanácsos Schönbrunnban, 1877. július 22-én I. Ferenc József királytól „szilvágyi” előnévvel magyar nemesség és címeradományozásban részesült. A nemesség adományozó oklevél szerint, ekkorra már Benárd Lajosnak 1. feleségétől: br. Testa Augustától két gyermeke (Ágost Adolf és Lajos Antal), 2. feleségétől: Greschke Máriától négy gyermeke (Jenő Mihály Ferenc Mária, Artúr Elek Mária Ferenc, Mária Leonie Katalin és Klára Matild Alojzia), 3. feleségétől: Gáspár Emiliától egy gyermeke (Emil Endre) született.² A legidősebb gyermek, Ágost Adolf időközben feltehetően meghalhatott, s így kaphatta a később (1880-ban) született újabb gyermek ismét az Ágost nevet.

Benárd Ágost a budapesti piarista gimnáziumban végezte középiskolai tanulmányait. Már egyetemi évei alatt vezető szerepet játszott az egyetemista ifjúság keresztényszocialista mozgalmaiban. 1901-ben ő vezette azt az akciót, amelynek következtében a budapesti egyetem tantermeiben kifüggesztették a keresztet.³(1936-ban a szegedi egyetemisták kérték – sikerrel – hasonló mozgalom támogatására Szegeden.⁴) Miután 1905-ben a budapesti egyetemen orvosi oklevelet szerzett, a fővárosban, az egyetemi I. belgyógyász-klinikán gyakornokként kezdte meg orvosi pályáját. 1907-től 1909-ig a sebészeti klinikán volt műtőnövendék. 1909-ben tanulmányutat tett Nyugat-Európában és hosszabb időt töltött Lorenz professzor bécsi klinikáján. Hazatérve 1910-től a budapesti I. kerületi (Kelenföld, Lágymányos) Központi Munkásbiztosító Pénztár sebészeti osztályán működött segédorvosként, majd alorvosként, 1913-tól már főorvosként.

A Csonka János által konstruált, négyhengeres, nyolc lóerős kisautók egyikét, amelyből 14 db készült, 1911-ben ő vásárolta meg. Bár a többi gépkocsi közül 12-öt a m. kir. posta vett meg, a járművet Benárd vásárlása miatt a kortársak mégis „*doktor kocsi*”-ként emlegették.⁵

Munkásbiztosítói állása nem lehetett ugyan olyan elegáns munkahely, mint egy egyetemi klinika, vagy egy jól fizető klientúrára épülő magán prakszis, viszont feltehetően alaposan hozzásegítette orvosi tudásának igen széleskörű kibővítéséhez és gyakorlati ismereteinek elmélyítéséhez.

Mindennek rövidesen nagy hasznát vehette. Az I. világháború alatt 50 hónapot töltött a harctéren, vagy legalábbis a harctéri események közelében, mint katonaeorvos. Kitüntették a Ferenc József-rend lovagkeresztjével, a kardos Bronz Katonai Érdeméremmel, a Vöröskereszt tiszti díszjelvényével és a

---

¹ Életrajzi adatai megtalálhatók: Révai nagy lexikona. Az ismeretek enciklopédiája. XIX. Budapest, 1926. 858-859., GULYÁS Pál: Magyar írók élete és munkái II. Budapest, 1940. 983., Magyar nagylexikon III. Budapest, 1994. 582., Markó László (főszerk.): Új magyar életrajzi lexikon I. Budapest 2001. 599-600.

² GERŐ József: A Királyi Könyvek. Az I. Ferenc József és IV. Károly királyok által 1867-től 1918-ig adományozott nemességek, főnemességek, előnevek és címerek jegyzéke. Budapest, 1940. 20. LXIX. 359.

³ SZABÓ Miklós: Az 1901-es egyetemi „kereszt-mozgalom”. (Adalék a magyarországi szélsőjobboldal előtörténetéhez.) Történelmi Szemle XIII. évf. 4. szám 1970. 483-515. Benárd névvel való említése 514.

⁴ Benárd Ágost (a továbbiakban B. Á.) a szegedi egyetem keresztjéért. Veszprémvármegye (a továbbiakban VV) XXXVIII.-LXI. évf. 9. szám /1936. márc. 1./ 2.,

⁵ NÉMETH György: Mentő ötletek. Ki volt Benárd Ágoston, a trianoni békeszerződés aláírója? Magyar Nemzet LXXI. évf. 154. szám /2008. június 7./ 30.

Károly Csapatkereszttel.⁶ Röviddel az Osztrák-Magyar Monarchia összeomlása előtt ért haza a háborúból Budapestre.

1918 őszén állítólag fegyveres alakulatot szervezett Károlyi Mihály uralma ellen. 1919. március 22-én elfogták, a Magyar Tanácsköztársaság bírósága halálra ítélte, de sikerült megszöknie és Bécsbe menekülnie. A stájerországi Hardberg városkában, a helyi plébános és egy aranyműves segítségével megszerezte (pontosabban valószínűleg inkább meghamisította) a polgármester pecsétjét. A polgármesteri pecséttel ellátott rendelettel azután megnyitatta a város fegyverraktárát, s az onnét szerzett fegyverekkel felszerelték a monarchista érzelmű stájer és tiroli parasztság egy részét az osztrák kommunisták ellen.⁷

Vezető szerepet vitt az irredenta jellegű Ébredő Magyarok Egyesületében (ÉME). 1919. augusztusában címzetes miniszteri tanácsosként a budapesti Kerületi Munkásbiztosító Pénztár igazgatója lett. 1919. november 28-tól 1920. március 15-ig a munkaügyi és népjóléti minisztérium adminisztratív államtitkára, majd 1920. március 15-től 1921. április 14-ig Simonyi-Semadam Sándor és gr. Teleki Pál miniszterelnökök kormányában munkaügyi és népjóléti miniszter volt.⁸ Minisztersége idejében került sor a munkásbiztosítás reformjáról-, a hadirokkant ellátásáról- és a gyógyszerészség reformjáról szóló törvényjavaslatok kidolgozására.⁹ Miniszteri minőségében - miután a rangos és közismert politikusok egyike sem akarta magát kompromittálni a hazánkra nézve végzetes és máig is meghatározó trianoni békeszerződés aláírásával – többszöri megbeszélést és egyeztetést követően, végül is őt és Drasche Lázár Alfréd¹⁰ rendkívüli követ és meghatalmazott minisztert bízták meg a békeokmány aláírásával.

A béke aláírásának tizedik évfordulóján, 1930-ban, Benárd így emlékezett vissza akkori ténykedésére:

„Siri csendben fogadtak, és általános ügyelem közepette foglaltuk el helyünket. Millerand elnök kihirdette, hogy következik a magyar megbízottak által a békeszerződés aláírása. A ceremóniamester először hozzám lépett, és felkért, írjam alá a békét. Udvariasan hellyel kínált:

- *Prenez place, Excellence!*
- *Merci beaucoup, Monsieur! – válaszoltam, amint udvariasan visszautasítottam a nekem átnyújtott dísztollat is, és állva, szinte oda se nézve, félvállról, a szálló asztalán talált és magammal hozott rozsdás, puhafa szárú tollal írtam alá a békeszerződést, majd családi pecsétes gyűrűmmel megpecsételtem. Azután otthagytam a tollat az asztalon. Majd meghatalmazott-társam, Drasche-Lázár Alfréd írta alá. (Praznovszky Iván, a későbbi párizsi követ, aki a magyar békedelegáció főtitkára volt, még a szállóban felajánlott egy elég díszes tollat, amit erre a célra Budapestről küldtek. Érdekes, hogy a Hadtörténelmi Múzeumban őrzik ezt a tollat, amivel állítólag aláírtuk a békeszerződést, de felvilágosítottam a múzeum vezetőjét, hogy nem ezt használtam!)*

Egész magatartásommal dokumentálni akartam, hogy a reánk kényszerített aláírásnak a magam részéről egyéb fontosságot nem tulajdonítok, azt nem ünnepélyes aktusnak, hanem reám nézve személy szerint és elsősorban nemzetemre nézve reánk kényszerített és így minket nem kötelező, megalázó aktusnak tekintettem.

A nemzetközi sajtó képviselői előtt tett nyilatkozatomban rögtön az aláírás után kijelentettem, lehetetlennek tartom, hogy egyetlenegy magyar ember is magára nézve ezt az aláírást kötelezőnek

---

⁶ HERCZEGH Géza: A m. kir. veszprémi 31. honvéd gyalogezred, a 31, 46. és 79. honvéd menet zászlóalj, valamint a 31/I. népfőlkelő zászlóalj története. Cegléd, 1936. 367.

⁷ Benárd Ágoston (a továbbiakban B. Á.) volt miniszter lépett fel Veszprémben. VV XXXVII.-LX. évf. rendkívüli kiadás / 1935. márc. 12./ 2.

⁸ BÖLÖNY József: Magyarország kormányai 1848-1992. Budapest, 1992. 264-265.

⁹ GULYÁS op. cit. II. 984.

¹⁰ Az I. világháború alatt a m. kir. miniszterelnökség sajtóosztályának volt a vezetője.

tekintse. Erre felszisszentek, és azt mondták, hogy már értjük, miért írta alá Excellenciád olyan nonchalance-szal a békeszerződést." ¹¹

Benárd Ágost az 1920-as évek mindkét nemzetgyűlésében képviselőként szerepelt. 1920-1922-ben a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártja programjával Budapest II. választókerületében, 1922-1926 között pedig a Keresztény Egység Tábora programjával Budapest I. választókerületében. 1920-as megválasztásakor úgy vélte, hogy képviselőségét „elsősorban erős szociális gondolkodásának köszönheti”.¹² 1925-ig főszerkesztője volt „A Nép” című keresztény napilapnak. 1924-ben kilépett a pártból, majd 1926-tól, legalábbis átmenetileg, visszavonult a számára nem túl sok babért hozó politizálástól. 1926 nyarán első világháborús érdemeiért a kormányzó vitézzé avatta.¹³

Ezután az Országos Társadalombiztosító Intézet (OTI) osztályvezető főorvosaként működött.

1935-1939 között ismét aktívan politizált, a Nemzeti Egység Pártja (a Gömbös, majd utódjai féle kormánypárt) országgyűlési képviselőjeként.

Tiszteletbeli tagja volt a Széchenyi Szövetségnek, a Keresztény Nőtisztviselők Országos Szövetségének és a Munkások Rokkant- és Nyugdíjgyesületének.¹⁴

A II. világháború végén – egyes adatok szerint – átmenetileg elhagyta az országot, ahová később mégis hazatért.¹⁵ Háború alatti és utáni életútja feltáratlan. Magas kort ért meg, 88 éves korában, 1968. június 22-én halt meg Budapesten.

Hosszú élete során kétszer került olyan helyzetbe, amely valamilyen formában Veszprémhez kötötte őt.

A 31-ES HONVÉD GYALOGEZRED ORVOS FŐNÖKE

Első ízben az I. világháborúban, amikor tartalékos főorvosként (főhadnagy orvos), később ezredorvosként (százados orvos) a m. kir. 41. honvédhadosztály egészségügyi intézeténél, majd 1915. március 25.-től¹⁶ április 20.-ig, amikor betegen eltávozott¹⁷, a 41. hadosztály alárendeltségében működő m. kir. 31. (veszprémi) honvéd gyalogezredben szolgált. Az 1936-ban megjelent 31-es ezredtörténetben megtalálhatjuk fényképét (ezredorvosi zubbonyban, hajadonfőtt)¹⁸ és néhány epizódot ezredbeli szolgálatáról.

A galíciai Urzejowicénél 1914. október 10-én, miután pillanatnyilag nem akadt orvosi munkája, önként vállalkozott felderítésre. Mindössze 17 huszárból álló osztagával behatolt az oroszoktól megszállt faluba, s ott egy tábori őrsöt, majd mire a 31-es ezred is a községbe érkezett számos további orosz katonát, összesen mintegy 300 főt ejtett foglyul.¹⁹

A második galíciai visszavonuláskor, 1914. november 5-én 6 óra 50 perckor hidászaink robbantásra készítettek elő Przeworskánál, a Mleczka folyó vasúti hidját (Jaroslautól Ny-Ény-ra mintegy 15 km-nyire). Már égett a gyújtózsínór, amikor a túlsó parton, egy huszárosztag élén feltűnt Benárd

¹¹ Az Új Nemzedék 1930. június 4.-ei száma alapján idézi: NÉMETH op. cit.

¹² NÉMETH op. cit.

¹³ SZÉCSY Imre – OSZLÁNYI Kornél – OSZLÁNYI József – FARKASS Jenő (szerk.): A tízéves Vitézi Rend 1921-1931. Budapest, 1931. 330.

¹⁴ Új magyar életrajzi lexikon. Budapest, 2001. I. 599.

¹⁵ NÉMETH op. cit.

¹⁶ HERCZEGH op. cit. 146.

¹⁷ HERCZEGH op. cit. 151.

¹⁸ HERCZEGH op. cit. 367. előneve itt tévesen szélvahegyi-ként szerepel!

¹⁹ HERCZEGH op. cit. 89-90., B. Á. volt miniszter lépett fel Veszprémbe. VV XXXVII.-LX. évf. rendkívüli kiadás / 1935. márc. 12./ 2.

ezredorvos. A hidászok parancsnoka átkiabálva nyomban figyelmeztette a veszélyes helyzetre. Ő azonban gondolkodás nélkül lovával a hídra ugratott és azon szerencsésen áthaladt. Nyomban ezután a híd felrobbant, s a légnyomás Benárdot lovastól földöntötte, de különösebb baja nem esett és megmenekült a hadifogságtól, amely a túlparton rekedt bajtársaira várt.²⁰

Az 1915. február-márciusi harcok során a Kárpátokbeli lupkóvi (másként palotai)-hágó galíciái előterében harcoltak a 31-es honvédek, a magyar határok védelmében. Ebben az időben a Rabe község közelében, a Kraglica (943 m) és a Chryszczata (990 m) hegyek közötti Zebrak-nyeregben (816 m) működött az ezred segélyhelye.²¹ Március 30-án hajnalban az oroszok – heves tüzéségi előkészítést követően - gyalogsági támadást intéztek a szomszédos nagykanizsai 20. és dési 32. honvéd gyalogezredek állásai ellen, majd 6órákor betörték a 32-esek állásaiba. A megsebesült Reichard alezredes, a 32-esek ezredparancsnoka ellátására Benárd ezredorvost rendelték ki a Zebrákról. Mire Benárd az erdős, hegyes terepen gyalogosan odaért az ezredparancsnokság harcálláspontjához, az oroszok éppen lefegyverezték a 32-esek megmaradt embereit. Benárd látta, amint Reichard fedezékének közelében egy orosz katona lelötte a vörös keresztet karszalagjára mutató dr. Brezsni 32-es orvosfőnököt, Reichard alezredest pedig elfogták. Segíteni már nem tudván, visszaroht a Zebrákra az ottani visszavonulást előkészíteni.²²

A világháború későbbi szakaszában a m. kir. 17. (székesfehérvári) honvéd gyalogezrednél²³, a m. kir. 4. (szabadkai) honvéd huszárezrednél²⁴, s valószínűleg még több más alakulatnál is teljesített honvédorvosi szolgálatot.

VESZPRÉM ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐJE

A második alkalom, amikor Benárd kapcsolatba került Veszprémmel 1935-1939 közötti képviselősködésének időszaka volt.

A veszprémi választókerületben az 1935-ös választások²⁵ kezdetén Kánya Kálmán külügyminiszter volt a kormánypárt képviselő jelöltje²⁶, ám rövidesen Benárd Ágost került a helyére. Egy 1935. március 17.-i híradás szerint, ekkor már egy hete választókerületében tartózkodott. Megfordult Öskü, Rátót, Várpalota, Hajmáskér, Sóly, Kádárta, Királyszentistván és Litér községekben. Hajmáskéren a volt 31-esek küldöttsége úgy üdvözölte őt, mint ezredük egykori orvosfőnökét. Veszprémben a Petőfi Kör, a Nép Kör, a Vörösmarty Kör helyiségeiben, valamint a Kovács-féle vendéglőben mutatkozott be. A Nemzeti Egység Pártja (NEP, NE) helyi szervezetének emberei – dr. Priegl László ügyvéd, Felber Pál titkár, Markos Jenő áll. polg. iskolai tanár - mindenhová elkísérték. Benárd kifejtette, hogy az országban gazdasági, erkölcsi és kulturális válság van, amiből – szerinte – Gömbös Gyula miniszterelnök programja alapján vezet a kiút. Hangoztatta, hogy a felekezeti béke alapján áll. Körútján sikerült megszereznie a jelöltséghez szükséges számú aláírásokat.²⁷

²⁰ HERCZEGH op. cit. 109., térképábrázolat 111., B. Á. volt miniszter lépett fel Veszprémben. VV XXXVII.-LX. évf. rendkívüli kiadás / 1935. márc. 12./ 2.

²¹ A Zebrákon és a Chryszczatán 2005 és 2008 augusztusában, a 31-es honvédek nyomában járt e sorok írója is. Az egykori állások nyomai ma is megtalálhatók a terepen. Továbbá két ismeretlen katona megújított sírja az erdőben. A Chryszczatán az 1950-es években kirándult Karol Wojtyła, a későbbi II. János Pál pápa is.

²² HERCZEGH op. cit. 147., az ottani harcok színhelyének áttekintő térképe 133.

²³ GULYÁS 1940. 983.

²⁴ B. Á. volt miniszter lépett fel Veszprémben. VV XXXVII.-LX. évf. rendkívüli kiadás / 1935. márc. 12./ 2.

²⁵ Az 1935-ös választásokról kormánypárti szemmel: Gömbös Gyula hatalomra kerülése és kormányzása 1932-1936. Antal István sajtófőnök emlékiratai. A kötetet szerkesztette, a bevezető tanulmányt és a jegyzeteket írta, az annotált névmutatót összeállította Gergely Jenő. Korok és Dokumentumok. Budapest, 2004. 391-400.

²⁶ Előkészületek a veszprémmegyei választásokra. Veszprémi Hírlap (a továbbiakban VH) XLIII. évf. 10. szám /1935. márc. 10./ 5.

²⁷ A Nemzeti Egység Pártjának gyűlései a veszprémi választókerületben. VH XLIII. évf. 11. szám /1935. márc. 17./ 3-4., B. Á. volt miniszter lépett fel Veszprémben. VV XXXVII.-LX. évf. rendkívüli kiadás /1935. márc. 12./ 2., B. Á. diadalútja a

Ellenfele, a Nemzeti Legitimista Néppárt elnöke, a Benárddal egyidős, a helyi egyházi körök által is erőteljesen támogatott jeles szónok, korábban a csornai kerület országgyűlési képviselője, dr. Griger Miklós bicskei apátplébános volt.²⁸ A Veszprémi Hírlap, amely nyíltan a r. k. egyház sajtójának vallotta magát, egyértelműen Griger jelöltségét támogatta, tág teret szentelve Griger és pártja mindenféle megmozdulásának.²⁹ Benárd szerepléséről inkább a kormánypárt közeli Veszprémvármegye című lap tudósított részletesebben.

Március 17-én, egy vasárnapi napon, 11 órakor került sor a veszprémi Petőfi-színházban Benárd nagygyűlésére. Ugyanaznap délután 4 órakor ugyanott tartotta meg programbeszédjét Griger Miklós is. Griger beszédét teljes terjedelmében, részletesen ismertette a Veszprémi Hírlap.³⁰ Ezzel szemben a Benárd-féle gyűlés lefolyásáról, Benárd beszédéről jóval sommásabban, csak összefoglaló jelleggel tudósított az említett veszprémi lap. A gyűlést Kenessey Pongrác, Veszprém vármegye főispánja (1931-1935 között), a NEP Veszprém megyei elnöke nyitotta meg. Ezután Rosenberg Jenő tiszti főorvos bevezető beszéde következett. Majd Lőrinc Antal, a budai NEP elnöke adott hangot sajnálatának, miszerint kár, hogy a vezér (Gömbös Gyula) Veszprémbe szólította Benárd Ágostont. Benárd beszédében kitért a házfelosztás okaira, ismertette a kormány reformszándékait és kijelentette, hogy egyetért ezekkel. Önfegyelem kell ma, hangoztatta, majd visszatekintett az elmúlt két év eseményeire. Beszélt a titkos választójog kérdéséről is, de hogy erről mi volt a véleménye, az a Veszprémi Hírlap rövid ismertetőjéből nem derült ki. Továbbá igazságosabb jövedelem elosztást követelt. Kijelentette, hogy a revíziós külpolitikában a német orientáció híve. Végül foglalkozott azzal a szereppel is, amelyet neki a trianoni szerződéssel kapcsolatban vállalnia kellett, de a Veszprémi Hírlap ezt a témát sem részletezte. Hallgatóit a NEP támogatására hívta fel. Ezek után a Himnusz eléneklésével zárult a nagygyűlés.³¹

A március 31-én megtartott választást, végül a katolikus erők minden ellenpropagandája ellenére, mégis a kormánypárti Benárd nyerte a veszprémi választókerületben, 6854 szavazattal, a 4570 szavazatot kapott Griger ellenében.³²

A helyi egyházi sajtó szerint nem váltak valóra az ellenzék reményei, tudni illik, hogy terrormentes lesz a választás. Ilyen viszonyok közepette – véleményük szerint - az eredményt már eleve sejteni lehetett. Griger Miklós pedig már előre sajnálta mindazokat, akik a nyílt szavazás miatt nem követhették meggyőződésüket.³³ Grigerről veresége után is, egészen haláláig (1938) többször és rokonszenvvel írt a Veszprémi Hírlap.³⁴ Az Egyházat szolgáló lap egyébként úgy tartotta „... *Veszprémnek az ősi, ezeréves városnak megint nincs képviselője. Mert a csendes közvélemény szerint dr. vitéz Benárd Ágost a kormányt képviseli, de nem a veszprémi lakosság zömének mentalitását*”.³⁵

---

veszprémi választókerületben. VV XXXVII.-LX. évf. 11. szám /1935. márc. 17./ 1-2., 4. B. Á. ünneplése Veszprémben. VV XXXVII.-LX. évf. 12. szám /1935. márc. 24./ 1-2. Vitéz B. Á. biztosan győz Veszprémben. VV XXXVII.-LX. évf. 13. szám /1935. márc. 31./ 1.

²⁸ Griger Miklós (Körmöcbánya, Bars vm. 1880. nov. 22. – Budapest 1938. febr. 28.) r. k. pap, legitimista politikus. Életrajza: Magyar Katolikus Lexikon IV. Főszerk.: Diós István, szerk.: Viczián János. Budapest, 1998. 227-228.

²⁹ A Nemzeti Legitimista Néppárt dr. Griger Miklóst, a párt elnökét küldte a veszprémi kerületbe. VH XLIII. évf. 11. szám /1935. márc. 17./ 1-2.,

³⁰ Griger Miklós: A legitimizmus és a nemzeti eszme. VH XLIII. évf. 12. szám /1935. márc. 24./ 1-2., Dr. Griger Miklós a veszprémi választókerületben. u.o. 4.

³¹ B. Á. gyűlése a Petőfi-színházban. VH XLIII. évf. 12. szám /1935. márc. 24./ 5-6.

³² A veszprémvármegyei választások. VH XLIII. évf. 14. szám /1935. ápr. 7./ 5. Választások után. VV XXXVII.-LX. évf. 14. szám /1935. márc. 31./ 1.

³³ Gl: Választások után. VH XLIII. évf. 14. szám /1935. ápr. 7./ 1-2.

³⁴ KULCSÁR György: Griger plébános úr parókiáján. VH XLIII. évf. 26. szám /1935. jún. 30./ 2-3., SZOKOLAY Frigyes: Bicskén... VH XLIII. évf. 38. szám /1935. szept. 22./ 5., Aktuális-e a királykérdés? Griger Miklós könyve. VH XLIV. évf. 31. szám /1936. dec. 20./ 9., LAKNER Géza: És Griger mégis befutott... VH XLV. évf. 7. szám /1937. febr. 14./ 2-3., LAKNER Géza. Griger Miklós emlékezete. VH XLVI. évf. 10. szám /1938. márc. 6./ 1.

³⁵ P. B.: Elment Griger Miklós... VH XLIII. évf. 14. szám /1935. ápr. 7./ 3.

Mellesleg Veszprém megyében mindenütt a kormánypárt (NEP) jelöltje nyerte meg az 1935-ös képviseléválasztást, kivéve az enyingi választókerületet, ahol a helyi nagybirtokost, gr. Festetich Sándort választották meg, nyilaskeresztes programmal.³⁶

A helyenként meglehetősen elvadult választási küzdelem során Griger Miklós azzal vádolta ellenfelét, Benárd Ágostot, hogy az önkéntesen vállalkozott a szégyenletes trianoni békeszerződés aláírására. Ezért Benárd, dr. Priegl László veszprémi ügyvéd útján, feljelentette őt a veszprémi járásbírósnál, rágalmozás és durva becsületsértés miatt. A kínos ügy végül Griger bocsánatkérésével zárult. Az eljárást megszüntették, a perköltségeket Griger viselte, aki azt is megígérte, hogy bocsánatkérését közzéteszi a Veszprémi Hírlapban is.³⁷

A nyertes képviselőt, Benárdot a Veszprémi Önkéntes Tűzoltó Testület védnökévé választotta.³⁸ 1935. június elején felszólalt a képviselőházban a kultusztárca költségvetési vitájában, az állástalan diplomások ügyében. Azt indítványozta, hogy amennyiben egy állástalan diplomás férfi feleségül vesz egy állásban lévő hölgyet, úgy kapja meg felesége állását, valamint 50 %-os fizetésemelést, amelynek költségeit a 40 évnél idősebb agglegény tisztviselők fizetéséből vonják le. Továbbá szorgalmazta az eszperantó nyelv tanítását. A pünkösdi ünnepeket (június 8-11.) választói között töltötte Veszprém megyében, felkeresve Veszprémet, továbbá Balatonalmádi, Vörösberény, Litér, Királyszentistván, Sóly, Kádárta, Rátót, Öskü, Hajmáskér és Várpalota községeket.³⁹

Június 19-én részt vett Fűzfő-Gyártelepen a helyi országzászló felavatásán.⁴⁰ Július derekán Almádiban, Pétfürdőn, továbbá ismét Várpalotán és Veszprémben járt. Utóbbi helyen részvétlátogatást tett Kránitz Kálmán nagyprépost halála miatt Kauzli Dezső protonotárius kanonoknál. A veszprémi ipartestületnél kijelentette, közbenjár, hogy 900 pár cipőt veszprémi iparosoknál rendeljenek meg.⁴¹

Júliusban egy sport vándordíjat (ezüst serleget) alapított és adott át a MOVE (Magyar Országos Véderő Egyesület) Veszprémi Sport Egyesületének, a veszprémi sportélet fejlesztésére. A vándordíjat évről-évre csakis a veszprémi Sport Egyesület igazolt tagjai nyerhették el, akik az adott évben, sportágukban (atlétika, tenisz, lövészet, korcsolyázás, lovaglás, úszás, vívás, birkózás, torna, vitorlázó repülés) a legjobb egyéni teljesítményt érték el. A vándordíjhoz egy dr. Priegl László és Zwicker Ferenc által szerkesztett oklevél is tartozott.⁴²

Július 27-én feleségével, fiával⁴³ és menyével részt vett a NE táncvigalmán Veszprémben, a Zuschmann-vendéglőben. A táncmulatság bevételét a szegény gyerekek karácsonyi felruházására fordították.⁴⁴

Szeptemberben újra ellátogatott választókerületébe, ahol beszámolt olaszországi tanulmány útjáról⁴⁵ is. Ezúttal Balatonalmádiban, Vörösberényben, Fűzfő-Gyártelepen, Veszprémben (Jékey Ferenc

---

³⁶ A veszprémvármegyei választások. VH XLIII. évf. 14. szám /1935. ápr. 7./ 5.

³⁷ Griger Miklós bocsánatot kért Benárd Ágosttól. VV XXXVII.-LX. évf. 19. szám /1935. máj. 12./ 1.

³⁸ Képviselőink. VV XXXVII.-LX. évf. 22. szám /1935. jún. 2./ 3.

³⁹ Képviselőink. B. Á. a parlamentben és választói között. VV XXXVII.-LX. évf. 23. szám /1935. jún. 9./ 1., B. Á. veszprémi választókerületében. VV XXXVII.-LX. évf. 24. szám /1935. jún. 16./ 1-2.

⁴⁰ Országzászló felavatása Fűzfőn. VH XLIII. évf. 25. szám /1935. jún. 23./ 5.

⁴¹ B. Á. kerületében. VV XXVII.-LX. évf. 29. szám /1935. júl. 21./ 1-2.

⁴² Képviselőink. B. Á. Veszprémért. Szép sportvándordíjat alapított. VV XXVII.-LX. évf. 30. szám /1935. júl. 28./ 1.

⁴³ Valószínűleg dr. szilvágyi Benárd Miklós (Budapest 1901 - ?) orvos. 1932-ben szerzett Budapesten orvosi oklevelet. 1935-1936 a Humboldt-alapítvány ösztöndíjasaként Berlinben (R. Virchow-Krankenhaus) és Aachenban (Rheuma-Forschungs-Institut) dolgozott. Német munkásokkal együtt részt vett norvégiai tanulmányúton is. (GULYÁS op. cit. II. 986.)

⁴⁴ B. Á. is részt vesz a Nemzeti Egység veszprémi táncvigalmán. VV XXXVII.-LX. évf. 30. szám /1935. júl. 28./ 3., A Nemzeti Egység köréből. VV XXXVII.-LX. évf. 31. szám /1935. aug. 4./ 2.

⁴⁵ Rómában az eszperantó világkongresszuson vett részt. V.ö.: B. Á. képviselői beszámolója Veszprémben. VV XXXVII.-LX. évf. 51. szám /1935. dec. 22./ 1-2.

főispánnál), Jutason (volt 31-es bajtársánál, Beóthy Dezső ezredesnél, a honvéd altisztképző és nevelőintézet parancsnokánál,) fordult meg.⁴⁶

Jelen volt szeptember 29-én Veszprémben a 31-es honvédek szokásos ezrednapján, s a Koronaszállóban tartott ünnepi ebéden fel is szólalt.⁴⁷

November végén a képviselőházban az orvosi kamara és az orvosi rendtartás parlamenti vitájához szolt hozzá és kijelentette, hogy a belügyminiszter és a kormány mellett áll, mert ezek keresztény, demokratikus és nemzeti politikát folytatnak. Elismeréssel szolt a hazai orvos társadalomról.⁴⁸

Az év végén újra meglátogatta Veszprémet. Felkereste a főispánt, a polgármestert, a megyéspüspököt, a püspöki irodaigazgatót, a nagyprépostot, a székeskáptalan- és a megyegyűlés tagjait. Részt vett a Gyáriparosok Országos Egyesülete (GYOE) igazgató választmányi ülésén. December 15-én a Petőfi-színházban tartott gyűlésen pedig beszámolt éves képviselői munkájáról. Hangsúlyozta, hogy szükség van a nemzeti érzésre (ezzel kapcsolatban kiemelte a japán példát) és a világbékére. Utóbbinak feltételei az igazság, szeretet és a jog uralma. A megyében eddig is segítette és ezután is segíteni fogja a közlekedés, útépités és a kisipar ügyeit.⁴⁹

1936 februárjában, Melczer Lilla képviselő asszonnyal vállalták a párt női csoportjának és a jótékonyági akcióknak a vezetését.⁵⁰ Szeptember 20-án a NE Veszprémi Szervezetének Női Csoportja tartott volna értekezletet, Jékey Ferencné főispánné elnökletével, ahová mindkettőjüket várták.⁵¹ Melczer Lilla megbetegedése miatt azonban a gyűlés végül elmaradt.⁵²

Áprilisában a húsvéti ünnepeket választókerületében töltötte, felkeresve Öskü, Hajmáskér, Sóly, Királyszentistván, Litér, Vörösberény, Almádi, Gyulafirátót, Várpalota községeket és Veszprémet.⁵³

Május 24-én, a hősök napján Veszprémben, a Takács-ház erkélyén, ő volt az ünnepi szónok.⁵⁴

Ugyancsak májusban, a veszprémi ipartestületek és kereskedők veszprémi városházán megtartott gyűlésen kijelentette, hogy mindent elkövetett a veszprémi repülőtér építkezésért, valamint azért, hogy a város gyorsvonaton is elérhető legyen.⁵⁵

Június-júliusban Tasnady-Nagy András kultuszminiszteri államtitkárral ő képviselte hazánkat a finn-ugor- és az eszperantó kongresszuson, s mindkét rendezvényen előadást tartott „*A világháború és a magyarság*” címmel, eszperantó nyelven. Szerepléséről megemlékeztek a finn és észti újságok is.⁵⁶

---

⁴⁶ Képviselőink. B. Á. kerületében. VV XXXVII.-LX. évf. 39. szám /1935. szept. 29./ 4.

⁴⁷ 31-es honvédek ezrednapja Veszprémben. VH XLIII. évf. 40. szám /1935. okt. 6./ 2-3., Harmincegyes ezrednap. VV XXXLVII.-LX. évf. 40. szám /1935. okt. 6./ 1-2.

⁴⁸ B. Á. és Schandl Károly az orvosi törvényjavaslat mellett. VV XXXVII.-LX. évf. 49. szám /1935. dec. 8./ 1-2.

⁴⁹ B. Á. veszprémi beszámolója. VV XXXVII.-LX. évf. 50. szám /1935. dec. 15./ 2., B. Á. képviselői beszámolója Veszprémben. VV XXXVII.-LX. évf. 51. szám /1935. dec. 22./ 1-2.

⁵⁰ A Nemzeti Egység Országos Központjának új munkatársai. VV XXXVIII.-LXI: évf. 8. szám /1936. febr. 23/ 1-2.

⁵¹ Képviselőink kerületeikben. B. Á. és Melczer Lilla Veszprémben. VV XXXVIII.-LXI: évf. 37. szám /1936. szept. 13./ 1.

⁵² Melczer Lilla megbetegedett. VV XXXVIII.-LXI. évf. 38. szám /1936. szept. 20./ 3.

⁵³ Képviselőink kerületeikben. B. Á. Veszprémben. VV XXXVIII.-LXI. évf. 15. szám /1936. ápr. 10./ 3., Képviselőink a kerületükben. B. Á. választói között. VV XXXVIII.-LXI. évf. 16. szám /1936. ápr. 19./ 2.

⁵⁴ A Nemzeti Egység köréből. B. Á. Veszprémben. VV XXXVIII.-LXI: évf. 21. szám /1936. máj. 24./ 1., Hősök ünnepe Veszprémben. VH XLIV. évf. 22. szám /1936. máj. 31./ 6., Hősök emlékünnepe. B. Á. volt Veszprémben az ünnepi szónok. VV XXXVIII.-LXI. évf. 22. szám /1936. máj. 31./ 1-2.

⁵⁵ Veszprém megadja a 120 ezer pengőt a műúthoz. VV XXXVIII.-LXI. évf. 22. szám /1936. máj. 31./ 2-3.

⁵⁶ B. Á. Finnországban. VV XXXVIII.-LXI. évf. 26. szám /1936. jún. 28./ 2., B. Á. előadása a magyarokról Finnországban. VV XXXVIII.-LXI. évf. 29. szám /1936. júl. 19./ 1-2.

A nyár folyamán egy ezüst serleg vándordíjat adományozott a Vasutasok Országos Gazdasági Egyesülete (VOGE) veszprémi csoportjának.⁵⁷ A díjat szeptemberben Víg Lajos, a Veszprémi Levente Egyesület birkózója kapta meg.⁵⁸

Az augusztus 8.-án Bécsben nyíló XXVIII. Egyetemes Eszperantó Kongresszuson, mint a Magyar Eszperantó Szövetség elnöke ő képviselte a magyar kultuskormányt.⁵⁹

Szeptemberben a veszprémi Rákóczi-kör zászlószentelési ünnepélyén vett részt.⁶⁰ Szeptember végén, a volt 31-es honvéd és népfelkelő gyalogezredek veszprémi ezrednapján mondott ünnepi beszédet.⁶¹

Októberben feltehetően részt vett Gömbös Gyula miniszterelnök (1932-1936) Budapesti temetésén, a Kerepesi úti-temetőben.⁶²

Novemberben Veszprémben jelen volt a NE új irodájának (Kossuth Lajos utca 2.) ünnepélyes felavatásán. Ott elmondott beszédében hangsúlyozta a nemzeti egység szükségességét, s utalt rá, hogy a csehek nem adtak neki családi ügyben beutazási engedélyt a Felvidékre.⁶³

December 13-án Veszprémben, a Hungária mozgóképszínházban, a Báthory István emlékünnepélyen mondott ünnepi beszédet.⁶⁴ Ugyanezen hónapban a hajmáskéri Honvéd Tiszti Kaszinó tiszteleti tagjává választotta, Jékey Ferenc Veszprém megyei főispánnal együtt.⁶⁵ A Veszprémvármegye karácsonyi számába „*Szeretet ünnepén*” címmel írt rövid vezércikket.⁶⁶

1937 januárjában részt vett Veszprémben a vitézek bálján.⁶⁷

Februárban szorgalmazására a MÁV igazgatóság rendeletileg ösztökölte a vasutasok eszperantó tanulását.⁶⁸

Március 21-én Balatonalmádiban, a Pannónia-étterem teraszán tartott beszámolót választóinak.⁶⁹

Áprilisban a NE veszprémi nagygyűlésein részt véve, kijelentette, hogy a Darányi Kormányt támogatja, mert az keresztény, nemzeti alapon áll és szociális segítséget nyújt a népnek.⁷⁰

Május 9-én Várpalotán, 16-án Litéren, Vörösberényben és Balatonalmádiban, 17-én Királyszentistvánon, Gyulafirátóton és Kádártán, 23-án Sólyban, Öskün és Hajmáskéren tervezett

---

⁵⁷ B. Á. ezüst vándordíjat adományozott a VOGÉ-nak. VV XXXVIII.-LXI. évf. 29. szám /1936. júl. 19./ 4.

⁵⁸ A „VOGE” Sakk Kör kupaküzdelmek. VV XXXVIII.-LXI. évf. 38. szám /1936. szept. 20./ 4., B. Á. adta át az általa alapított sport-vándordíjat. VV XXXVIII.-LXI. évf. 39. szám /1936. szept. 27./ 2.

⁵⁹ B. Á. képviseli a kultuskormányt a bécsi eszperantó kongresszuson. VV XXXVIII.-LXI. évf. 31. szám /1936. aug. 2./ 4.

⁶⁰ Zászlószentelés a Rákóczi-körben. VV XXXVIII.-LXI. évf. 37. szám /1936. szept. 13./ 2.

⁶¹ Harmincegyesek ezrednapja. Vitéz B. Á. mondta az ünnepi beszédet. VV XXXVIII.-LXI. évf. 40. szám /1936. okt. 4./ 2.

⁶² Gömbös Gyula. A gyász vármegyénkben. VV XXXVIII.-LXI. évf. 41. szám /1936. okt. 11./ 1.

⁶³ Képviselőink kerületeikben. B. Á. Veszprémben volt. VV XXXVIII.-LXI. évf. 47. szám /1936. nov. 22./ 1., Jékey Ferenc főispán kezdeményezésére Gömbös Gyuláról nevezik el az új műút egyik utcáját, a jeruzsálemhegyi Iskola-utcát. VV XXXVIII.-LXI. évf. 49. szám /1936. dec. 6./ 1.

⁶⁴ Képviselőink kerületeikben. B. Á. Veszprémben. VV XXXVIII.-LXI. évf. 50. szám /1936. dec. 13./ 1., Báthory István emlékünnepély. VH XLIV. évf. 51. szám /1936. dec. 20./ 6., B. Á. mondta az ünnepi beszédet a veszprémi Báthory-emlékünnepélyen. VV XXXVIII.-LXI. évf. 51. szám /1936. dec. 20./ 2.

⁶⁵ Jékey Ferenc főispán és B. Á. képviselő a hajmáskéri tiszti kaszinó tiszteleti tagjai. VV XXXVIII.-LXI. évf. 50. szám /1936. dec. 13./ 4.

⁶⁶ BENÁRD Ágost: Szeretet ünnepén. VV XXXVIII.-LXI. évf. 52. szám /1936. dec. 25./ 1.

⁶⁷ Vitézi Bál. VV XXXIX-LXII. évf. 5. szám /1937. jan. 31./ 3.

⁶⁸ B. Á. lelkesen terjeszti az eszperantó nyelvet. VV XXXIX-LXII. évf. 9. szám /1937. febr. 28./ 3.

⁶⁹ B. Á. Almádiban. VV XXXIX-LXII. évf. 12. szám /1937. márc. 21./ 2.

⁷⁰ A Nemzeti Egység nagygyűlései Veszprémben. VV XXXIX-LXII. évf. 15. szám /1937. ápr. 11./ 1-2., A Nemzeti Egység szervezkedő gyűlései Veszprémben. VV XXXIX-LXII. évf. /1937. máj. 2./ 1-2.

beszámolót tartani választóinak.⁷¹ Május 8-án Veszprémben, a Nagy István-féle vendéglőben (Újtelep) a II. választókerület, a Lohonyay-vendéglőben (Temetőhegy) pedig a VI-VII. választókerület választóival találkozott.⁷² Május közepén Várpalotán, a „Jószerecsét” bányász körben tartott beszámolót.⁷³ Időközben különféle okok, így pl. az olasz király budapesti látogatása miatt, eredetileg tervezett programja némileg módosult. Május 22-én este Veszprémben a Cserhát utcai Csepely-vendéglőben a II. kerület-, a Szt. Imre téri vitéz Kovács-vendéglőben pedig a III. kerület választóival találkozott. Május 23-án Sólyban, Öskүн, Rátóton, Kádártán, június 6-án Vörösberényben, Almádiban, 13-án Hajmáskéren, 30-án Litéren (a hősi emlékmű felavatásán) tervezte választóival a találkozást.⁷⁴

Május 29-én délelőtt Litéren ő avatta fel a hősök emlékművét délután pedig Királyszentistvánon járt választóinál.⁷⁵

Június 6-án Vörösberényben és Almádiban fordult meg. Így végül is nem vett részt aznap Lepsényben, a József királyi herceg által tartott hősi emlékműavatáson, holott május végén még számoltak itteni szereplésével is.⁷⁶ Június 13-án Veszprémben, a megyei vitézek zászlájának felavatásakor viszont ő tartotta az ünnepi beszédet.⁷⁷

Szeptember 19-én részt vett Kolossváry László képviselőtársa Ugodon tartott beszámolóján.⁷⁸ Szeptember 21-én Veszprémben tartott beszámolót.⁷⁹

Október 23-án jelen volt Veszprémben a NE városi szervezetének elnöki tanácsülésén. Itt beszámolt a kormány szociális lépéseiről (törvények, rendeletek). A legközelebbi feladatok –mondta - a mezőgazdasági munkásság öregségi-rokkantsági biztosítása, a tűzharcos törvény, a társulati adó felemelése, a magánalkalmazottak munkaviszonyának szabályozása, stb. Kitért a közalkalmazottak helyzetére is. Hangsúlyozta, keresztény, nemzeti, szociális politikát kell folytatni. Hazánkban legyen szociális igazság, ne legyenek szélsőségek. A szélsőséges sajtó ellen, legyen az akár jobb-, akár baloldali, fellépést követelt.⁸⁰ Október 31-én „*A nemzeti munkásmozgalom*” címen publikált cikket a Veszprémvármegyében.⁸¹

November 11-én Veszprémben délelőtt a polgármesternél vizitelt, majd a NE körhelyiségében tartott meghallgatást. Délután a NE városi szervezetének elnöki tanácsülésén vett részt.⁸²

December 5-én a veszprémi Petőfi-színházban tartott beszámolót a nemrégiben a NE közoktatási bizottsága és a képviselőház szociális bizottsága által is elnökké választott Benárd Ágost. Külpolitikai vonatkozásban leszögezte, hogy miután hazánk Német- és Olaszország segítségével valósíthatja meg a revíziót, ezért hazaáruló, aki e két ország vezéreit szidja, illetve a nemzeti szocializmust, vagy a

⁷¹ B. Á. beszámoló. VV XXXIX-LXII. évf. 18. szám /1937. máj. 2./ 2.

⁷² B. Á. látogatásai Veszprémben. VV XXXIX-LXII. évf. 19. szám /1937. máj. 9./ 3.

⁷³ Képviselőink kerületeikben. VV XXXIX-LXII. évf. 20. szám /1937. máj. 16./ 1-2.

⁷⁴ Képviselőink. B. Á. beszámoló. VV XXXIX-LXII. évf. 21. szám /1937. máj. 23./ 1.

⁷⁵ Képviselőink közszereplése. B. Á. VV XXXIX-LXII. évf. 23. szám /1937. jún. 6./ 1., B. Á. avatta fel a litéri hősi emlékművet. U. o. 3-4.

⁷⁶ Hősi szobor avatás. VV XXXIX-LXII. évf. 21. szám /1937. máj. 23./ 4., Képviselőink kerületeikben. B. Á. VV XXXIX-LXII. évf. 24. szám /1937. jún. 13./ 1., József kir. herceg avatta föl Lepsényben a hősök emlékművét. U. o. 2.

⁷⁷ Vitézek zászlóavatása. VV XXXIX-LXII. évf. 21. szám /1937. máj. 23./ 3., B. Á. avatja fel a vitézek zászlóját. VV XXXIX-LXII. évf. 24. szám /1937. jún. 13./ 3., Vitézi zászlóavatás Veszprémben. VH XLV: évf. 25. szám /1937. jún. 20./ 3., Veszprém vármegye vitézeinek zászlóavató ünnepe. Vitéz B. Á. mondta az ünnepi beszédet. VV XXXIX-LXII. évf. 25. szám /1937. jún. 20./ 1-2.

⁷⁸ Kolossváry László beszámolója Ugodon. VV XXXIX-LXII. évf. 39. szám /1937. szept. 26./ 1.

⁷⁹ B. Á. beszámolója Veszprémben. VV XXXIX-LXII. évf. 39. szám /1937. szept. 26./ 2.

⁸⁰ Képviselőink kerületeikben. B. Á. VV XXXIX-LXII. évf. 43. szám /1937. okt. 24./ 1., B. Á. Veszprémben. VV XXXIX-LXII. évf. /1937. okt. 31./ 2-3.

⁸¹ BENÁRD Ágost: A nemzeti munkásmozgalom. VV XXXIX-LXII. évf. /1937. okt. 31./ 1-2.

⁸² B. Á. Veszprémben. VV XXXIX-LXII. évf. 46. szám /1937. nov. 14./ 2.

fasizmust becsméri. A belpolitika terén – szerinte – nagy előrehaladást jelentett a kormány népies politikája. Kitért arra is, hogy a zsidókérdést meg fogjuk oldani, nem erőszakosan, hanem törvényes eszközökkel. Ezzel kapcsolatban kijelentette, hogy nem antiszemita, hanem fanatikusan szereti a magyar fajt.⁸³

1938. január 24-én, Budapesten, a városligeti jégpályán, mint a korcsolyázó egyesület főorvosa, ő részesítette első segélyben a kormányzóné testvérét, Purgly László földbirtokost, aki korcsolyázás közben elesve, jobb lábát törte.⁸⁴ Január 25-én Veszprémben, a NE Női Csoportjának összejövetelén tartott alkalmi előadást.⁸⁵

Március 6-án Veszprémben, az Erzsébet-szállóban, a NE nagyválasztmányi gyűlésén ismertette az általános bel- és külpolitikai helyzetet, s kitért a kormány szociális törvényalkotására is.⁸⁶

Április 1-én a NE veszprémi választmányi ülésén vett részt.⁸⁷ Április 20-án Veszprémben vitéz Jékey Ferenc volt főispán búcsúztatásán volt jelen.⁸⁸ Április 30-án Veszprémben, Mesterházy Ferenc, az új főispán beiktatásán ő köszöntötte fel a az új és a távozó főispán feleségét.⁸⁹

Május 10-én, Budapesten, a képviselőházban hozzászólt a társadalmi és gazdasági egyensúly helyreállításáról szóló törvényjavaslat (az 1. zsidótörvény) vitájához. Véleménye szerint, nem lehetett figyelmen kívül hagyni, hogy amíg az utcát söprők rendszerint magyarok, addig a mellettük autókban elsuhanók majdnem mindig zsidók. Nem értett egyet gr. Bethlen István, Rassay Károly, Gratz Gusztáv képviselők azon mérsékelt vélekedésével, amely szerint ez a törvénytervezet a kormány gyengeségét mutatta. Szerinte parancsoló szükség volt erre a törvényre, a nemzet boldogulása követelte annak megalkotását. Sőt radikálisabb javaslatot szeretett volna, de bízván a kormányban, a törvényjavaslatot elfogadta.⁹⁰

Május 15-én Veszprémben, a NE választmányi ülésén szólalt fel. Elbúcsúzott a leköszönő Darányi-kormánytól és ismertette a hivatalba lépő Imrédy-kormány programját. Kijelentette, hogy Imrédyket kell támogatni, nem utolsó sorban azért is, mert ők az esetlegesen hazafiatlanul működő szervezeteket (pl. szociáldemokraták) megszüntetik.⁹¹

Június végén több napos beszámoló körutat tartott körzetében (Vörösberény, Öskü, Kádárta, Gyulafirátót, Sóly, Várpalota). Többek között kijelentette, hogy egész Európa irigylitőlünk Imrédyt, a világhírű pénzügyi kapacitást. Továbbá azt is, hogy nyílt küzdelem kezdődik a liberális baloldal legyőzésére. Közben körútját megszakítva elkísérte Imrédy Béla miniszterelnököt Debrecenbe.⁹²

Október 28-án Veszprémben a NE választmányi ülésén kijelentette, hogy Magyarország barátai a lengyelek, az olaszok és a németek.⁹³

---

⁸³ B. Á. Veszprémben. VV XXXIX.-LXII. évf. 48. szám /1937. nov. 28./ 1., B. Á. beszámolója. VV XXXIX.-LXII. évf. 49. szám /1937. dec. 5./ 2., B. Á. beszámolója Veszprémben. VV XXXIX.-LXII. évf. 50. szám /1937. dec. 12./ 1-2.

⁸⁴ B. Á. nyújtotta az első segélyt a kormányzóné balesetet szenvedett fivérének. VV XL-LXIII. évf. 5. szám /1938. jan. 30./ 4.

⁸⁵ B. Á. tart előadást a Nemzeti Egység Női Csoportja összejövetelén. VV XL-LXIII. évf. 3. szám /1938. jan. 16./ 5.

⁸⁶ Képviselőink kerületeikben. B. Á. Várpalotán. VV XL-LXIII. évf. 11. szám /1938. márc. 13./ 1.

⁸⁷ B. Á. és Schandl Károly a kerületeikben. VV XL-LXIII. évf. 14. szám /1938. ápr. 3./ 1., A Nemzeti Egység veszprémi választókerületi gyűlése. VV XL-LXIII. évf. 15. szám /1938. ápr. 10./ 3.

⁸⁸ A Nemzeti Egység vármegyei nagyválasztmányi ülése. VV XL-LXIII. évf. 17. szám /1938. ápr. 24./ 3.

⁸⁹ Dr. Mesterházy Ferenc főispán beiktatása. VH. XLVI. évf. 19. szám /1938. máj. 8./ 1-3.

⁹⁰ B. Á. a „zsidótörvény” szükségességéről. VV XL-LXIII. évf. 20. szám /1938. máj. 15./ 3.

⁹¹ A veszprémi NE nagygyűlése. VV XL-LXIII. évf. 20. szám /1938. máj. 15./ 2., Vitéz B. Á. az Imrédy-kormány mellett és a jobboldaliságot veszélyeztető álpróféták ellen. A veszprémi Nemzeti Egység választmányi ülése. VV XL-LXIII. évf. 21. szám /1938. máj. 22./ 1-2.

⁹² B. Á. beszámoló körútja. VV XL-LXIII. évf. 27. szám /1938. júl. 3./ 1-2.

⁹³ A veszprémi Nemzeti Egység választmányi ülése. VV XL-LXIII. évf. 45. szám /1938. nov. 6./ 3.

November 29-én Veszprémben a NE Hungária-étterem feletti helyiségben tartott gyűlésén ismét hitet tett Hitler és Mussolini mellett, s hangsúlyozta, dolgozni kell a közös magyar-lengyel határért. Újra kiemelte a kormányhoz való hűség fontosságát. A zsidótörvényen változtatni kell, gyökeresen meg kell oldani a helyzetet – mondta, - de nem rablással, gyilkolással.⁹⁴

Decemberben, a képviselőházban szólalt fel, az Országos Társadalom Biztosítási Alap szolgáltatásra igényjogosultak körének kiterjesztéséről szóló törvényjavaslat vitáján. Ismertette a francia példát. A javaslatot elfogadta. Kiemelte, hogy a biztosítást a gazdák nagy része – így pl. József főherceg és az esztergomi székeskáptalan – magától bevezette.⁹⁵

Az 1939-es májusi képviselőválasztások során azonban már fel sem merült a kormánypárt részéről Benárd jelöltsége.⁹⁶ A Veszprémi Hírlap pedig éppen emígyen jellemezte a helyzetet: „*A hírhedt 1935. évi választás eredményeire azóta bekövetkezett események a legkézenfoghatóbb bizonyosság mellett, hogy a nemzet az előlegezett bizalmat vissza is tudja vonni: lám, akik akkor bizalmat nyertek, és mást se csináltak legfeljebb visszaéltek vele, most csúfosan kimaradtak a parlamentből*”.⁹⁷

Kellő elsődleges források ismerete nélkül, csupán újsághírekre hagyatkozva felelőtlenség lenne teljesen egyértelműen eldönteni, hogy milyen motivációk álltak Benárd Ágost cselekedeteinek hátterében. Mégis gyanítható, hogy az eredetileg az embertársain, a közösségen segíteni kívánó, keresztény szociális gondolkozású orvos, idővel megszédült a hatalomtól és a továbbiakban ahhoz mindenáron ragaszkodván kiszolgálójává vált a mindenkori kormányoknak (Gömbös-, Darányi-, Imrédy-kormányok), s gondolkozása is egyre inkább erőteljesen eltolódott a szélsőjobboldal irányába. Mintha ezt bizonyítanák egyes, jóllehet talán az újságírók által is sarkított, mindenesetre erősen kifogásolható kijelentései.

Benárd Ágost alakja napjainkban már teljesen ismeretlen Veszprémben és környékén. Ennek több oka is lehet.

1. A megye egykor erősen katolikus befolyás alatt állott részein személye sokak számára már eleve nemkívánatosnak minősült. A kormánypárt által erőszakkal a nyakukba ültetett idegent látták benne. A korabeli egyházi sajtó kiemelte, hogy a megválasztott képviselők – egy kivétellel (ez volt a nem nevesített Benárd) – mind a megyében laknak, vagy legalábbis annak életében régóta vezető szerepet játszanak.⁹⁸
2. Később pedig az 1945/1948-as hazai társadalmi változások után (proletárdiktatúra, kommunista pártállami uralom) hosszú évtizedekig eleve elvetendő volt a Horthy-korszak bármilyen rendű és rangú prominense, teljesen függetlenül az illető valódi szerepétől.
3. Benárd Ágoston esetében mindezekhez még további negatívumként járulhatott a trianoni békekötéskor játszott, vélhetően kényszerű, de mégiscsak dicstelen szerepe, továbbá az a tény, hogy életének túlnyomó részét jobbára Veszprém megyétől távol, zömmel a fővárosban élte le.

Benárd Ágost képviselővé választása idejéből fennmaradt egy kortesnóta:⁹⁹

---

⁹⁴ B. Á. politikai tájékoztatója Veszprémben. VV XL-LXIII. évf. 48. szám /1938. nov. 27./ 1., B. Á. tájékoztatója a veszprémi Nemzeti Egység gyűlésén. VV XL-LXIII. évf. 49. szám /1938. dec. 4./ 1-2.

⁹⁵ B. Á. a munkásgyermekekért. VV XL-LXIII. évf. 52. szám /1938. dec. 25./ 2.

⁹⁶ Választások Veszprémben. VH XLVII. évf. 22. szám /1939. máj. 14./ 1.

⁹⁷ HÜTTER Lipót: Választás után. VH XLVII. évf. 28. szám /1939. jún. 18./ 2.

⁹⁸ A veszprémvármegyei választások. VH XLIII. évf. 14. szám /1935. ápr. 7./ 5.

⁹⁹ Rhé Gyula jegyzetfüzete, 1933-1936. 90-91. oldal. Laczkó Dezső Múzeum, Veszprém – múzeumtörténeti adattár 48895/1977. (104. doboz)

„Kortesnóta az 1934.-i (elírás 1935 helyett – R. P.) országos képviselő választás idején

*Nyitva van a Benárd Ágost ablaka
Grieger Miklós sírva sétál alatta
Ne sírj Miklós van teneked kenyered
Menj haza és ne bontsd meg az egységet.*

*Miklós bácsi álljál meg egy-két szóra
az egységgel ne szálljál szembe soha
Annak Gömbös Gyula lett a vezére
Harcolni is készek vagyunk mi érte.*

*Miklós, Miklós mit hallottam te rólad
Hogy leszóltad Benárd Ágost apánkat
Ejnye inkább nyissad ki a szemedet
Vedd észre hogy itt téged nem szeretnek.*

*Minden magyar itt Gömbös mellé állott
Hogy visszahozza szép Magyarországot
Nem akarunk mi már többet szenvedni
Nem leszünk mi többé Habsburg hívei.*

*Öreg plébi szaladj innen el gyorsan
Eridj haza avét rosz (sic!) programoddal
Adjál helyet az egységes jelöltnek
Hogy egyhangulag válasszuk meg őtet.*

*Írta: Polhammer Gyula
Felelős kiadó: Steidl Antal.”*

A némileg dőcögős versezetet olvasva, felmerült bennem a kérdés, vajon ha egykori múzeumigazgatónk, Laczkó Dezső piarista rendházfőnök és főgimnáziumi igazgató nem távozik 1932-ben az élők sorából, Benárd Ágost fellépésével nem esett volna-e kútba a kortesnótát jegyzetfüzetébe bejegyző Rhé Gyulával évtizedek óta ápolt és haláláig fenntartott igen közeli barátsága? Rhé Gyula jutasi MÁV-állomásfőnök, majd Laczkó utódja a Veszprémvármegyei Múzeum élén, ugyanis a Gömbös-féle NEP Veszprém megyei város II. városrész községi pártszervezetének elnöke volt¹⁰⁰, a kortesnótán felelős kiadóként szereplő dr. Steidl Antal kereskedelmi iskolai tanár (1904-1959) pedig éppenséggel nem más, mint Rhé Gyula egyik vője. Ezzel szemben, Laczkó Dezsőről életútjának és világlátásának ismeretében, s mint katolikus szerzetesről joggal feltételezhetjük, hogy ő inkább a „pap kolléga” Grieger Miklós jelöltségét támogatta volna.

---

¹⁰⁰ Rhé Gyula pártpolitikai szereplésével kapcsolatban keletkezett iratok. Laczkó Dezső Múzeum, Veszprém – múzeumtörténeti adattár 48877/1977. (103. doboz), közte 11. szám alatt az említett tisztségre való kinevezése Gömbös Gyulától, Budapest 1933. márc. 15.